

- SZIRMAI, V.–A. GERGELY, A.–BARÁTH, G.–MOLNÁR, B.–SZÉPVÖLGYI, Á. 2003a. The city and its environment: Competition and/or co-operation? – Discussion Papers No. 41.
- SZIRMAI V.–BARÁTH G.–MOLNÁR B.– SZÉPVÖLGYI Á. 2003b. A szuburbanizáció jellegzetességei Fejér megyében és Székesfehérvár térségében I-II. – MTA RKK NYUTI KDKCS, Székesfehérvár. Kézirat, 56 p.

Enyedi, Gy.–Tózsá, I. (eds.): The Region: Regional Development, Policy, Administration, E-Government. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004. 480 p.

Az Akadémiai Kiadó gondozásában megjelent angol nyelvű tanulmánykötet az utóbbi évek közel két tucat, a régió-fogalmat kissé tágabban körüljáró írását tartalmazza hazánk elismert tudósainak, szakembereinek tollából. A régió meglehetősen összetett, sokfelől megközelíthető fogalom, erre utal a könyv négyes tagolása is. A kötet első része a magyarországi regionális fejlődéssel foglalkozik, majd a következő fejezetekben a regionális politika és a közigazgatás szemszögéből vizsgálja a régiók szerepét, végül a regionális e-kormányzat fejlődését, jelenlegi helyzetét illetve fejlesztési lehetőségeit villantja fel. A könyvet fellapozva hamar szembetűnik, hogy az általánosan megfogalmazott fejezetcímek egy-egy lengyel és cseh, illetve két szlovák témájú tanulmányt kivéve általában Magyarországról szóló írásokat tartalmaznak, amire sem a könyv címéből, sem az alcíméből nem lehet következtetni, és ez, elsősorban külföldi olvasók számára némileg meglepetésként hathat.

Az első fejezet (*Regional Development*) tanulmányai a magyarországi regionális fejlődés eltérő sajátosságaira irányítják az olvasó figyelmét. A hazai régiófelosztást, a régiók eltérő fejlődési pályáit bemutató munkák mellett kiváló írás szól a hazai városhálózatnak az információs-kommunikációs technológiák (ICT) elterjedésével egyidejűleg lezajlott átstrukturálódásáról. A települések, de a nagyobb térségek, régiók fejlődési lehetőségeit nagyban befolyásoló, és a földrajzi helyzettől kevésbé függő információáramlás, illetve a kommunikációs eszközök terjedése új kihívások elé állította településeinket. A cikkben bemutatott klaszterelemzés kiválóan mutat rá arra, hogy a dinamikus fejlődő és a lemaradó térségek között milyen mély információs szakadék jött létre, s ez a szakadék a jövőbeni fejlődési esélyeket is jelentősen befolyásolja. Az olvasóban némi hiányérzetet legfeljebb az kelthet, hogy az elemzések zömmel négy-öt évvel ezelőtti állapotot tükröznek, a legújabb évek korszakváltó eseményét, az EU-csatlakozást közvetlenül megelőző és az azt kísérő folyamatokat az írások nem tartalmazzák.

A fejezetet egy regionális iparföldrajzi elemzés és egy, a környezetvédelem és a környezeti állapot regionális kérdéseit firtató munka zárja. Az olvasó konkrét elemzések révén szembesülhet azzal a ténnyel, hogy leginkább a hazai ipar helyzete és fejlődése befolyásolja az ország gazdasági térszerkezetét. A Magyarország környezeti állapotát bemutató írás pedig ismerteti a hazánk környezeti ártalmak forrásait, ezek területi megoszlását. Az első fejezet alapján tehát képet kaphatunk hazánk legfontosabb térségi problémáiról, a területi fejlődés eltérő sajátosságairól és ezek okairól.

A következő rész (*Regional Policy*) három tanulmánya tartalmilag kiváló munka. A közép- és kelet-európai regionális politika kihívásait fejtegető bevezető tanulmány után ugyanakkor logikailag szerencsésebb lett volna, ha a magyarországi regionális politikát bemutató írás következne a könyvben, végül a fejezetet a határmenti együttműködés lehetőségeit elemző tanulmány zárná le, nem pedig fordítva. A belső tartalmat tekintve azonban a logikusan felépített elemzések értékét ebben a fejezetben is csak az a tény árnyékolja be, hogy hazánk időközben tagja lett az Európai Uniónak, ugyanakkor a tanulmányok még a csatlakozás előtti állapotokat tárgyalják. Sajnos emiatt az aktuális helyzetről tájékozódni kívánó olvasó számára viszonylag kevesebb új információval szolgál a könyv ezen része is, pedig időközben számos alapvető változás történt a területi irányítási

rendszerekben itthon és az EU-ban egyaránt (elég, ha a területfejlesztési törvény módosítására vagy a NUTS-rendszer átalakítására gondolunk).

A harmadik fejezet (*Regional Administration*) hét tanulmánya a kötet legterjedelmesebb egységét alkotja. A magyarországi közigazgatás területi kérdéseit boncolgató munkák mellett helyet kaptak Lengyelország, Csehország és Szlovákia regionalizálódását, illetve regionális közigazgatását bemutató írások is. Magyarország területének jelenlegi adminisztratív felosztását a tanulmányok nagy részletességgel ismertetik. A szerzők bemutatják országunk territorális felosztásának kialakulását, a mai közigazgatás jogszabályi hátterét, mélységében elemzik az országban működő dekoncentrált közigazgatás térbeli jellegzetességeit. Nem a szerzők hibája, hogy a hazai NUTS 2 régiók közigazgatásáról csak keveset olvashatunk, lévén ezen területegységek öngazgatásának kiépítése még csak gyerekcipőben jár.

A lengyel, cseh és szlovák példákat ismertető tanulmányok átfogóan elemzik a három ország regionális közigazgatását, a régiók belső szervezeti felépítését. Különösen a lengyel vajdaságok szervezeti-működési elveit lehetne átültetni a magyar gyakorlatba (regionális szintű választott testületek kialakítása, a regionális szintre átruházott közigazgatási feladatok körének meghatározása stb.). A külföldi kitekintés mindenesetre értékes összehasonlítási alapot nyújt az olvasó számára.

A kötet negyedik, egyben utolsó nagy fejezete (*Regional E-Government Development*) tartalmi szempontból jelentősen különbözik az első három fejezettől. Az itt található tanulmányok az információs-kommunikációs technológiák regionális közigazgatásban is egyre jobban felértékelődő szerepét vizsgálják, a szakmában kissé jártasabb olvasó számára is újdonságként ható jelenkori folyamatok részletes ismertetésével. Bár a fejezet tanulmányai néhol alaposan eltávolodnak a szoros értelemben vett „régio-kérdéskörtől”, a regionális tervezés és regionális e-közigazgatás jobb megértéséhez mindenképpen szükséges az egyes földrajzi elektronikus adatbázisok mélyebb bemutatása. Ennek a fejezetnek is nagy előnye a nemzetközi kitekintés, mely a hazai e-regióknak alapjául és mintájául szolgálhat.

Összegezve az elmondottakat, látható, hogy egy logikusan szerkesztett, részegységeiben is értékes munkát vehet kezébe az olvasó. Az, hogy a szerzők és a szerkesztők vállalkoztak az angol nyelvű kiadásra, elősegíti a külföldiek számára is a magyarországi és közép-európai regionalizációnak, a régióval kapcsolatos hazai kérdéseknek és vitáknak a jobb megismerését. A szerkesztett könyvek gyakori hibáját, nevezetesen az egyes tanulmányok részbeni tartalmi átfedéseit a szerkesztők ez esetben sem tudták elkerülni, igaz, ezért már az előszóban elnézést kérnek. A szükséges formai követelmények (pontos irodalmi hivatkozások, irodalomjegyzék, megfelelő ábraminőség stb.) egységes alkalmazásának részleges, illetve teljes hiánya igényesebb olvasó számára ronthatja a munkáról alkotott összképet. Ugyanakkor megállapítható, hogy a hazánk és térségünk regionális fejlődését bemutató összefoglaló kötet segít eligazodni a hazai regionális folyamatok, a regionális politika és területi igazgatás kérdéskörében. Mivel azonban egy gyorsan változó, átalakuló gazdasági-társadalmi-műszaki-jogi viszonyrendszert tárgyal a könyv, a tartalom aktualizálása remélhetőleg a közreműködő szerzők segítségével néhány éven belül esedékessé válik.

KONDOR ATTILA CSABA